

lesarabrøv**Sambandsflokkurin og tjóðveldisflokkurin samdir**

Tjóðveldisflokkurin og sambandsflokkurin vóru á tingfundi í gjár samdir um at lata løgtingsamtýktina um mótmæli móti framferð Sovjetsamveldisins í Litavía koma í drag.

Signar Hansen gjørdi fyri tjóðveldisflokkinn vart við, at orðingin »føroyska tjóðin« ikki kundi tolast í einum løgtingsuppskoti og mælti til, at málið varð beint í rættarnevndina. Orðingin, ið sipað varð til, er soljóðandi:

»Ásannandi, at ein og hvør tjóð altíð hevur sjálvsagdan rætt at stjórna egnum viðurskiftum sjálvuttan uppíleggjend uttani

frá, samtykkja Føroya løgting og føroyska tjóðin at mótmæla hvassliga teimum brotum á grundleggjandi mannarættindi og tjóðarrættindi, sum Sovjetsamveldið fremur í Litavía.

Samhugi føroyinga er í hesum døgum við Litavía og litavisku tjóðini.

Sambandsflokkurin tók undir við hesum viðmerkingum, og noyddist tingið, hóast meiriluti sýntist at vera fyri at avgreiða og samtykkja málið beinanvegin, at beina málið í rættarnevndina. Men rættarnevndin er ikki vald enn, av tí at samgongan

framvegis ikki er samd um nevndarbytið, so eingin veit, hvussu leingi vit koma at biða eftir hesum.

Sjálvstýrisflokkurin, ið hevði lagt uppskotið fram, skeyt beinanvegin upp, at taka orðingina »føroyska tjóðin«, ið tjóðveldisflokkurin ikki taldi, burtur, men heldur ikki hetta kundi Signar Hansen góðtaka.

Kristiligi Fólkaflokkurin mælti til, at mótmælið eisini skuldi fevna um hini baltisku londini. Eisini hesum broytingaruppskoti tók sjálvstýrisflokkurin beinanvegin undir við.

Hugstoytt at hesir báðir flokkarnir, sambandsflokkurin og tjóðveldisflokkurin, skuldu bera so í bandi, at mótmæli føroyinga móti framferð Sovjetsamveldisins í Litavía, um so er at tað verður samtykt, kemur sum ketta upp úr høvdatrog, so mikið seint, at tað neyvan fær ta ávirkan og avleiðing, ið tað átti at havt.

Mundu teir vera firtinir, at ikki teir bóru hetta málið fram, ella man tað vera so galið, at tjóðveldisflokkur tola ikki orðingina »føroyska tjóðin«?

Helena Dam á Neystabø

Lýsing

Telefonverk Føroya Løgtings søkir eftir einum fólki at røkja starvið sum starvsfólkaleiðari á stovninum.

Starvið umfatar tilrættislegging av starvsfólkapolitikkinum, viðurskifti við yrkisfeløgini, setan av starvsfólki og lærlingum, skeiðvirksemi og annars starvsfólkamál yvirhøvur.

Talan er um eitt spennandi arbeiði, ið krevur góð samarbeiðsevni og evni at arbeiða sjálvstøðugt. Lønir verður sambært sáttmálan millum Føroya Landsstýri og Starvsmannafelagið ella avvarðandi yrkisfelag.

Umsóknir skulu vera telefonverkinum í hendi innan 20. januar 1991 og skulu stílast til:

Telefonverk Føroya Løgtings
att. Sólbjørn Jacobsen
Postbox 27
110 Tórshavn

Um at venja Vivaldi

Ofta, tá ið eg siti og veni meg innantanna um ta ringu lagnu, sum okkara móðurmál fekk, tá tað fall í hendurnar á teimum, sum reinsa góð føroysk orð burtur og rimpa okkurt útlendskt ella heima-krutlað inn í staðin, so hugsi eg mær at senda nokur orð til tað góða blaðið Sosialin. Munnu tey hava pláss? hugsi eg. Og so tá ið eg siggi, at Sosialurin brúkar atoms-krigsvirskriftir uppi yvir túnatosi, so veksur mótið, og eg fari eftir kúlurit-sneisini. — Ikki skal reins- og rimpilíðið vera púra einsamalt á velli, hugsaði eg við mær sjálvum.

Eg ringdi eitt kvæðið og spurdi eftir einum vinmanni og fekk at vita frá húsfolkunum, at »hann venur«. Eg hvakk við. Men bara 1/100 sekund. Tað var tó nokk til, at tað rann fram fyri meg: venar seg, grátur og skriggi í Rama... Eg skundaði mær at stilla inn á tann nýføroyska frekvensin, og so fataði eg straks, at hetta ikki var nokur ólukka, bara fótólur. »Á so, hann er og trenar?« »Ja ja, hann verður aftur klokkan niggu.«

Einaferð fyri einum fjóruti árum síðani hevur onkur málblindur fimleikalærari funnið tað kornið, at nú var tað óføroyskt at siga »trena« og »øva«. Rættir og fattir føroyingar áttu at siga »venja« og einki annað.

Men venja er transitivt — ávirkan, krevur ávirki. Vit venja hund t.d. Tað ljóðar sum nýkomin fremmandarbeiðari, tá fólk siga: eg venji hvønn dag; vit fara niðan í hollina at venja; teir høvdu ikki vant nokk. Tá onkur sigur um onkran annan, at hann er ein óvenjingur, so meinar hann, at hann er illa vandur — av t.d. pápa sinum og ikki av sær sjálvum.

Tað ber eisini til at »venja seg« við okkurt (t.d. einar trongar skógvar). Men tað er ein annar týðningur enn t.d. at gera seg fíman í hondbóliti.

Vit kunnu hugsa okkum, at feðar fáa fjallboð. Pápin sigur við sonin: »Í morgin fara vit á fjall«. Sonurin svarar: »Eg kann ikki, eg má venja Vivaldi«. (Hetta er tónleikafegin sonur). Pápin fer so á fjall einsamallur. Bóndin spyr, hvar sonurin er. »Hann segði, at hann mátt venja Vivaldi«, svarar pápin eitt sindur foyur. Bóndin veit ikki, um Vivaldi er hundur ella óvenjingur. Hann spyr tí bara, hvussu leingi sonurin skal venja Vivaldi. Pápin svarar: »Hann segði okkurt um allar árstíðirnar«. »Eg meini tað«, svarar bóndin, »so kann hann ikki vera her í fjalltíðini«.

Orðið »øva« er gamalt føroyskt og norront orð. Men tað líkast donskum, og tað er ófyrigeviligt í eygunum á teimum reins- og rimpigalnu. Min

etymologiska orðabók setir tað eisini í samband við tað fornorrøna »efna«, sum á nútíðarføroyskum eitur at evna (til). Orðið »trena« er ikki norront. Tað er komið inn í føroyskt saman við fótboltinum, helst úr eingilskum (train). Gjøgnum franskt og hollenskt kann tað fæst aftur til látin (trahere — at draga, toga. Tað hevur so fingið týðningin »uppdraga seg«, t.e. øva seg. Kunnu vit ikki siga, at »trena« hevur vunnið hevð? Tað letur seg væl benda, og tey ungu hava brúk fyri tí.

Eitt annað orð, sum verður jagstrað, er »driva«, sum er gamalt føroyskt og kemur av tí fornorrøna »drifa«. (Men stakkaladírið líkast donskum, og tí reiggjast bóðileksin). Roynet verður nú at troka »reka« inn í staðin fyri »driva« — hóast hetta eru tvey púra ymisk orð. Reka hevur upprunatýðningin »jagstra, forfylgja, gera seg inn á«; tað er sama orð sum tað nútíðartýska »rächen« (at hevna). Driva merkir at »trýsta, noyða, koyra undir«, men tað hevur eisini týðningin »dryppa, leka«. Driva kann vera sera poetiskt (Drivur dagg...). Men reka er eitt grovt, harðligt, brutalt orð, sum ikki kann avloysa driva uttan at skeikla málkensluna og gera stóran skaða.

Reka er annars eitt hent orð til sitt brúk. Vit reka

seyð og grind og gæs (ávirkan), vit kunnu koma illa fyri og reka fyri vág og vind (óávirkan), og eru vit sløðin, so kunnu vit lata t.d. eina gamla ulpu sleppa at liggja og rekast úti í hjallinum (óávirkan, niðursetandi).

Tað eitur um tann sjólætna, sum gongur aftur, at sjógvurin dreiv av honum. Og tá ið vit fáa orðrar til at syngja »Rekur dagg um dökka grund«, so skulu vit ikki akta.

Vit skulu hava eitt nosligt og hampiligt og klárt føroyskt, sum øll vilja kennast við og hjúkka um. Tað kann ikki eita at reka ein barnagarð. Vit kunnu reka børnini út, um vit ikki eru barngóð. Men kommunan drivur barnagarðin. Tað kann ikki eita at reka politikk. Tað kann t.d. eita at føra politikk. Ein uppgáva í skúlanum kann ikki eita »ein venjing«; hon er eitt øvils, sum stendur í einari øvibók.

Men nú skal alt rekast. Hvat við at reka hor? Alt vinnuligt virksemi er blivið til »rakstur«, sum á islendskum er tað sama sum barbering. Koyring er blivin til »akstur«. Taxamennir fáast altso við aksturakstur. Rætt er at siga grindarakstur, men tá ið prostitution verður umsett til skokjurakstur, so má lesarin undrast: skulu dāmurnar rekast ella rakast?

—sen

Frá kommunulæknanum á Skála

Eg verði burturstaddur 21. — 26. jan.

Læknahjálpið fæst við at venda sær til grannalæknarnar.

Sigvald Kristiansen

Framhald av síðu 6

UNDIR SKURDVIÐGERÐ

Um nakrar dagar fer Atli Dam til Danmark á Ríkissjúkrahúsið, har hann skal leggjast undir skurð.

Ein geisli í rygginum er farin. Tað er orsøkin til at heilsan í seinastuni ikki hevur verið góð.

Altí Dam hevur fingið at vita, at um hann ikki fær hesa skurðviðgerð, so er møguleiki fyri, at hann endar í koyristól. Hvussu kennist tað at taka stöðu til slíka viðgerð?

- Tað er einki at ivast í - hóast tað ikki er serliga hugaligt - tað er neyðugt. Harnæst er tað so pínufult nú, at eg heldur ikki kann liva við tí. Hví fært tú ikki viðgerð í Føroyum?

- Tað er heilt einfalt tí at hvørki fólk ella amboð eru í Føroyum, til so umfatandi skurðviðgerð. Tí fari eg til Danmarkar, har eg verði innlagdur einar 14 dagar, umframt at eg skal hava ymsa viðgerð í Føroyum

einar trýggjar mánaðar afturat.

Hvussu kann lægmaður »stýra« frá sjúkrasong í Danmark?

- Tað er ikki so trupult. Í dag eru so nógvir hentleikar sum gera tað møgulegt - eitt nú telefon og telefax, so tað vænti og fer at ganga. Hevur tú bert arbeiði at taka til undir sjúkraleguni. Ætlar tú tær ikki at hvíla, lesa onkar góða bók og tilíki?

- Jú, eg havi hoyrt at handan nýggja føroyska krimisøgan skal vera so góð. Hana havi eg goymt mær og ætli at lesa, tá stundir verða, sigur Atli Dam at enda.

Dagny